

at skaffe Almueundervisningen rigtig besørget, og at den selv vælger Midlerne dertil. Der ødes for Diebliffet mange Midler og naaes meget ringe Resultater ved den Maade, hvorpaa der handles. Almuekolevæsenets Ordning gennem Staten, hvorved saaledes Communen kun bliver et mellemiggende Medstaf i Statens Haand til at lønne, er en Modsigelse, der ikke hænger sammen med den Stræben, der gaar igennem den hele nærværende Tilværelse. Man bør tage hørt fra Centralbestyrelsen det, som ikke hører den til, og alene henlægge til den frit og uafhængigt den Control, som paa Statens Vegne er nødvendig. Fader os imidlertid, mine Herrer, ved en Velighed som denne ikke foregribe et Spørgemaal af denne Natur, men lade den communale Frihed igennem en saadan Lov snarere udvikle og forbedre det Skridt, som vi maae komme til at gjøre, det nemlig at lade Communen, ligesom den sørger for de Fattige, Trængende og Besværgte, og som den sørger for sine Veie, naar der skal være Færdsel paa dem, ogsaa selv sørge for den tilværende, trængende Ungdoms Optrædelse, og lade de Borgere, der ikke er trængende, selv sørge for deres egne Børns Optrædelse og Oplejelse. Dette er det sunde Princip under vore nuværende Forhold; det er en Modsigelse i en fri Stat, som vor nu er, at Staten skal sørge for vort Almuekolevæsen, og det kan ikke blive ved at gaae saaledes. Utsaa maa jeg komme tilbage til indstændigt at bede de Herrer om ikke at ville gjøre Andet eller Mere ud af dette Lovforslag end, hvad der naturligt foreligger i det, at give Communen Anledning til, naar den finder en bedre Maade at fordele disse Byrder paa, som skulle bæres i Fællesskab, da at kunne gjøre det uden Vanskelighed.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet:

Jeg finder mig foranlediget ved det Foredrag, vi nu hørte, til at gjøre en Bemærkning. Jeg kan meget godt forstaae, at man kan nære Betænkelighed ved at lade Communalbestyrelserne tage Beslutning for Sognets samtlige Beboere; men dette er en Ting, som man er absolut nødt til. Skal i det Hele taget Communalbestyrelserne have

nogen Myndighed og derved nogen Kraft til at sætte Noget igennem, da maa man virkelig ikke være for ængstelig ved Fastsættelsen af Forholdet mellem Communalbestyrelserne, som jo fremgaae af Beboernes eget Valg, og de enkelte Beboere. Det vilde ganske vist, forekommer det mig, være urimeligt, om Ministeriet, hvis denne Lov blev vedtagen, da vilde anvende den saaledes, at det sagde: Her er en lille Minoritet, der forlanger, at Brændsel og Fourage skal udredes af Communen, dette forekommer Ministeriet at være fornuftigt, og derfor ville vi approbere det. Jeg tror ikke, at noget Ministerium vilde gjøre dette. Men paa den anden Side vilde det være i højeste Grad urimeligt, om den enkelte Mand eller nogle faa af Communens Beboere ved deres Botum kunde forhindre Gjennemførelsen af en Foranstaltning, som alle Communens øvrige Beboere vare enige om, og som enhver Upartist maatte ansee for at være rigtig. Jeg kan ikke forstaae dette Lovudkast anderledes end, at det giver Regjeringen en Bemyndigelse til at give Tilladelsen, naar der indkommer Andragende derom, men ganske vist giver det ikke Regjeringen Bemyndigelse til at gaae efter Andragende af en lille Minoritet. I Gjerningen vil det blive Tilfældet, at der altid forlanges, at Sogneforstanderskabet skal være enigt, eller i alt Fald, naar der er Uenighed der, at Sognebeboerne ere hørt, og at der da er Majoritet for den tagne Beslutning. Det kan iøvrigt gjerne være, at den Betænkelighed, som den ærede sidste Taler fremhævede, aldeles kunde overvindes, hvis der kom en udtrykkelig Bestemmelse ind i Lovforslaget om, at det skulde være en Betingelse, for at Ministeriet kunde gaae ind paa en saadan Ordning, at denne enten var fremgaaet af en eenstemmig Beslutning af Sogneforstanderskabet, eller ogsaa ved en Afstemning i Communen havde vundet idetmindste Fleertallet af vedkommende skattepligtige Beboeres Samtykke.

Fsberning: Den høitærede Minister maa være meget forsigtig med at give Fleertals-Indflydelse og Fleertals-Afgjørelser for stor Betydning umiddelbart under Ministeriet. Hvor der i saadanne Sager skal en Afgjørelse